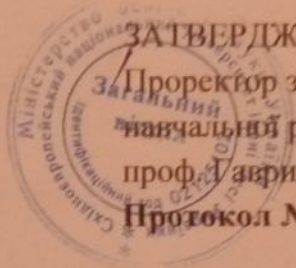

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра загальної і соціальної психології та соціології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації
проф. Іврилук С. В.

Протокол № 7 від 18.04.2013 р.

ПРОГРАМА

нормативної навчальної дисципліни

Сучасні соціологічні теорії

підготовки магістра
галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальності 054 Соціологія
освітньої програми Соціологія

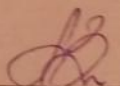
Програма навчальної дисципліни «Сучасні соціологічні теорії» підготовки магістра галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 054 Соціологія, за освітньою програмою Соціологія

Розробник: Кузьмук О. М., доцент кафедри загальної і соціальної психології та соціології, кандидат соціологічних наук

Рецензент: Любчук В. В. старший викладач кафедри загальної і соціальної психології та соціології, кандидат соціологічних наук

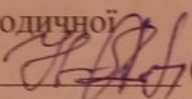
Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри загальної і соціальної психології та соціології

протокол № 9 від 13 лютого 2018

Завідувач кафедри: (Засєкіна Л.В.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету психології та соціології

протокол № 5 від 14 лютого 2018

Голова науково-методичної комісії факультету (Іванашко О.Є.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Характеристика навчальної дисципліни подається згідно з навчальним планом спеціальності і представляється у вигляді таблиці 1.

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	05 Соціальні та поведінкові науки	Нормативна
		Рік навчання 1-й
Кількість годин/кредитів <u>150/5</u>	054 Соціологія	Семестр 9-ий
	Соціологія	Лекції 30 год.
ІНДЗ: <u>€</u>	Магістр	Практичні (семінарські) 24 год.
		Лабораторні 0 год.
		Індивідуальні 0 год.
		Самостійна робота 86 год.
		Консультації 10 год.
		Форма контролю: залік

Характеристика навчальної дисципліни подається згідно з навчальним планом спеціальності заочної форми навчання і представляється у вигляді таблиці 2.

Таблиця 2

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Заочна форма навчання	05 Соціальні та поведінкові науки	Нормативна
		Рік навчання 1-й
Кількість годин/кредитів <u>150/5</u>	054 Соціологія	Семестр 11-ий
	Соціологія	Лекції 12 год.
ІНДЗ: <u>€</u>	Магістр	Практичні (семінарські) 10 год.
		Лабораторні 0 год.
		Індивідуальні 0 год.
		Самостійна робота 110 год.
		Консультації 18 год.
		Форма контролю: залік

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ:

Даний курс розкриває сутність та зміст сучасних соціологічних теорій, формує теоретичну і методологічну бази, необхідні для вільного володіння соціологічним інструментарієм в процесі реалізації соціологічних програм і проектів. В процесі вивчення дисципліни «Сучасні соціологічні теорії», увага зосереджується на аналізі етапів становлення сучасних соціологічних теорій, формуванню у студентів здібностей до критичного соціологічного мислення, формування навичок застосування евристичного потенціалу сучасних соціологічних теорій до конструювання соціального, формуванню вмінь теоретизувати на основі інтерпретаційних дескрипцій соціального.

У програмі представлено тематичний план лекційних та семінарських занять, теми ІНДЗ, список літератури, а також порядок нарахування балів за шкалою ECTS та національною шкалою.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

До кінця навчання студенти будуть компетентними у таких питаннях:

- оволодіють знаннями щодо основних категорій, понять, термінів сучасних соціологічних теорій;
- ознайомляться із основними сучасними соціологічними концепціями;
- отримають необхідні знання про труднощі, які виникають при аналізі сучасних соціологічних теорій;
- набудуть навичок критично аналізувати сучасні соціологічні теорії;
- опанують знаннями застосовувати евристичний потенціал сучасних соціологічних концепцій до конструювання соціального;
- опанують необхідними знаннями з теоретичного обґрунтування дескрипції соціального і вміння їх імплементувати в дослідженні соціальної реальності.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Структуру навчальної дисципліни для денної форми навчання представлено у вигляді таблиці 3.

Таблиця 3

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Пр.	Сам. роб.	Конс.
Змістовий модуль 1. Дослідницька стратегія сучасних соціологічних теорій					
Тема 1. Предмет і задачі курсу «Сучасні соціологічні теорії»	2	2			
Тема 2. Розуміюча соціологія та трансформації	12	2	2	8	
Тема 3. Формальна соціологія	10	2	2	6	
Тема 4. Феноменологічна	10	2	2	6	

соціологія					
Тема 5. Соціальна антропологія	12	2	2	8	
Тема 6. Франкфуртська школа та її еволюція	14	2	2	8	2
Разом за змістовим модулем 1	60	12	10	36	2
Змістовий модуль 2. Постпозитивістська орієнтація сучасних соціологічних теорій					
Тема 7. Комунікативний поворот в соціології	12	2	2	8	
Тема 8. Постпозитивістська орієнтація в сучасній європейській соціології	16	4	2	8	2
Тема 9. Поєднання макро- і мікро-соціологічної перспективи у європейській соціологічній думці	16	4	2	8	2
Тема 10. Теорія структурації Е. Гідденса	6	2	2	2	
Разом за змістовим модулем 2	50	12	8	26	4
Змістовий модуль 3. Постпозитивістська орієнтація сучасних соціологічних теорій					
Тема 11. Системна теорія Н. Лумана	12	2	2	8	
Тема 12. Теорії індустріального та постіндустріального суспільства	14	2	2	8	2
Тема 13. Постструктуралізм та постмодернізм в соціології	14	2	2	8	2
Разом за змістовим модулем 3	40	6	6	24	4
Усього годин	150	30	24	86	10

Структуру навчальної дисципліни для заочної форми навчання представлено у вигляді таблиці 4.

Таблиця 4

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Пр.	Сам. роб.	Конс.
Змістовий модуль 1. Дослідницька стратегія сучасних соціологічних теорій					
Тема 1. Предмет і задачі курсу «Сучасні соціологічні	6	2		4	

теорії»					
Тема 2. Розуміюча соціологія та трансформації	12			10	2
Тема 3. Формальна соціологія	10			8	2
Тема 4. Феноменологічна соціологія	10	2		8	
Тема 5. Соціальна антропологія	14		2	10	2
Тема 6. Франкфуртська школа та її еволюція	14		2	10	2
Разом за змістовим модулем 1	66	4	4	50	8
Змістовий модуль 2. Постпозитивістська орієнтація сучасних соціологічних теорій					
Тема 7. Комунікативний поворот в соціології	14	2		10	2
Тема 8. Постпозитивістська орієнтація в сучасній європейській соціології	16	2	2	10	2
Тема 9. Поєднання макро- і мікро-соціологічної перспективи у європейській соціологічній думці	16	2	2	10	2
Тема 10. Теорія структурації Е. Гідденса	4			4	
Разом за змістовим модулем 2	50	6	4	34	6
Змістовий модуль 3. Постпозитивістська орієнтація сучасних соціологічних теорій					
Тема 11. Системна теорія Н. Лумана	6			6	
Тема 12. Теорії індустріального та постіндустріального суспільства	14		2	10	2
Тема 13. Постструктуралізм та постмодернізм в соціології	14	2		10	2
Разом за змістовим модулем 3	34	2	2	26	4
Усього годин	150	12	10	110	18

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

1. Створити глосарій основних термінів.

2. Проаналізувати та типологізувати публікації у фахових журналах з соціологічних дисциплін.

3. Закріпити отримані знання з дисципліни шляхом звернення до першоджерел

6. ВИДИ (ФОРМИ) ІНДИВІДУАЛЬНИХ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ ЗАВДАНЬ (ІНДЗ)

Теми ІНДЗ:

1. Множинність соціологічних парадигм

2. Етапи розвитку соціології: позитивістсько-натуралістичний, класичний, посткласичний.

3. Порівняльний аналіз соціологічних теорій: європейська соціологія, американська соціологія, українська соціологія.

4. Актуальні соціологічні проблеми.

5. Феноменологічна соціологія

6. Завдання феноменологічної соціології А.Шюца

7. Проблема розуміння дій в соціальному світі.

8. Поняття і структура Lebenswelt. Просторова структура Lebenswelt.

Поворот до повсякденності як програмний дослідницький проект.

9. Розвиток ідей феноменологічної соціології А. Шюца його послідовниками П. Бергером і Т. Лукманом.

10. Соціологія знання.

11. Соціальна антропологія

12. Соціальні інституції як чинники стабілізації людського буття.

Структурна модель інституцій.

13. Розвиток структурної антропології К. Леві-Строса в контексті французького структуралізму.

14. Надраціоналізм К. Леві-Строса як спроба інтегрувати чуттєве в раціональне.

15. Соціологічне знання як розкриття глибинних структур на базі вивчення примітивних і неписьменних суспільств.

16. Політична антропологія Ж.Баландье

17. Географічний детермінізм Монтеस्क'є як виток антропології.

18. Динамістська соціологія.

19. Формально-структурний напрям англійського антропологічного функціоналізму (А. Р. Редкліф-Браун).

20. Структура соціальної антропології

21. Соціальна статика і соціальна динаміка.

22. Адаптація як форма, дія та рушійна сила соціальних змін.

23. Функціональна антропологія Б. Малиновського.

24. Франкфуртська школа та її еволюція

25. Функції та творчий потенціал соціального характеру.
26. Теорія історичного розвитку Е. Фрома. Свобода і особистість.
27. Природний парадокс історії. Проблема відчуження у Е. Фрома. Криза сучасного суспільства та шляхи її подолання.
28. Фашизм і антисемітизм як предмет соціологічних досліджень.
29. Т. Адорно про соціологічні методи дослідження «таємних думок».
30. Тематичне поле соціологічних досліджень Г. Маркузе. Програма емансипації особистості і суспільства. Критика одномірної людини.
31. Тлумачення соціальної революції як революції у сфері сексуальності. “Ерос і цивілізація”.
32. Репресивна цивілізація. Конфлікт між інстинктами та цивілізацією.
33. Постпозитивістська орієнтація в сучасній європейській соціології
34. Відкрите суспільство К. Попера як соціальний ідеал. Критика утопії.
35. Дослідницька стратегія пояснюючої соціології. Зміст і спрямованість позицій пояснюючої та розуміючої соціології.
36. Правило побудови і застосування моделі пояснюючої соціології. Роль гіпотези у процесі соціологічного дослідження.
37. Поєднання макро і мікро соціологічної перспективи у європейській соціологічній думці
38. Трансформація технологічного суспільства в інформаційне.
39. Проблеми модернізації з позицій екологічного розвитку.
40. Життя людини у суспільстві ризику. Приреченість людини на ризик незалежно від життєвої позиції та стратегії життєтворчості.
41. Характеристики суспільного ризику. Розрізнення ризику і безпеки.
42. Концепція рефлексивної модернізації. Соціальна диференціація у сучасному суспільстві. Процес індивідуалізації у модерному суспільстві.
43. Суперечності між ядром та периферією. Концентрація багатства в ядрі світо-системи.
44. Теорія структурації Е. Гідденса
45. Подолання Е. Гідденсом вад функціоналізму, структуралізму та герменевтичної соціології в осмисленні соціальних процесів.
46. Соціальна структура. Техніки і практики структури: правила та ресурси.
47. Соціальна система: коди, відношення домінування, способи легітимації. Структура і структурація.
48. Структурні властивості соціальної системи. Модальності структурації.
49. Класифікація соціальних інституцій. Рефлексивна модернізація.
50. Системна теорія Н. Лумана
51. Комплексність та контингентність у самореферентних системах.
52. Соціальні системи як системи осмисленої комунікацій.
53. Поняття життєдіяльності соціальних систем. Подвійна контингентність.
54. Суспільство в системній теорії.

55. Культура, мораль і право як соціальні системи. Функції стабілізації систем.
56. Поняття внутрішньої системної структури. Порівняльний аналіз моралі і права як форм стабілізації соціальних систем.
57. Теорія індустріального та постіндустріального суспільства
58. Фактори та критерії підходу до постіндустріального суспільства: від виробництва товарів до виробництва послуг.
59. Нова інтелектуальна технологія. Форми панування і контролю за технологічними змінами.
60. “Третя хвиля” О. Тофлера.
61. Утопія – Антиутопія– Практопія.
62. Структурно-функціональний підхід А. Турена.
63. Метод соціологічної інтервенції.
64. Трансформація соціальних конфліктів.
65. Теоретична модель інформаційно-мережевого суспільства М. Кастельса.
66. Особливості соціально-культурної ідентичності пострадянських держав.
67. Евристичний потенціал та межі застосування концепцій індустріалізму та постіндустріалізму для дослідження інноваційних перетворень в сучасній Україні.
68. Постструктуралізм та постмодернізм в соціології
69. Археологія знання як вивчення дискурсивних практик.
70. Аналіз текстів.
71. Тюрма як соціальна інституція.
72. Постмодерна інтерпретація суспільства: відмова від домінування раціоналізму, прогресивного розвитку, ієрархії, жорсткого контролю.
73. Характеристика методології постмодерністської соціології: еklekтизм, розмаїття уподобань, множинність стилів життя, мультикультурність, автономність соціальних сфер.
74. Деконструкція як теоретична переорієнтація соціального знання.
75. Процедури делігітимації гранднаративів, декомпозиція соціальної реальності, деструкція основних цінностей Lebenswelt, деідеологізація соціально-філософського мислення.
76. Соціологія символічних форм П.Бурдйю.
77. Дослідницький інтерес: соціологія культури, освіти, політики, соціального пізнання, соціолінгвістика.
78. Нові перспективи соціології – подолання об’єктивізму та суб’єктивізму. Програма: пошук об’єктивного змісту в суб’єктивному досвіді.
79. Habitus – основна категорія соціології Бурдйю.
80. Діалектика загального та особливого в категорії habitus.
81. Класовий характер habitus. Інтегративний потенціал habitus.
82. Основне питання соціології – генеза класів.
83. Соціальне поле, соціальний простір, актор, ресурс.
84. Поняття капіталу. Основні форми капіталу.

85. Культурний капітал та його роль у формування суспільних відносин.
86. Структурні різновиди культурного капіталу: інкорпорація, об'єктивація, інституціоналізація.
87. Взаємоконвертованість економічного та культурного капіталу. Інвестиції в освіту.
88. Соціальний капітал як символічний капітал пошани і престижу.
89. Політичний капітал: його ресурс, накопичення, делегування, контроль з боку партій, політичні технології, інституціональна об'єктивація.
90. Смак як інструмент соціального розрізнення.

7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Дисципліна складається з трьох змістових модулів та її вивчення передбачає виконання ІНДЗ (табл. 4). У цьому випадку підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою складається із сумарної кількості балів за:

1. поточне оцінювання з відповідних тем (максимум 40 балів);
2. модульні контрольні роботи (максимум 60 балів).

Таблиця 5.

Поточний контроль (мах = 40 балів)										Модульний контроль (мах = 60 балів)			Загальна кількість балів			
Модуль 1										Модуль 2	Модуль 3					
Змістовий модуль 1-2											Змістовий модуль 3			ІНДЗ	МКР 1	МКР 2
Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т8	Т9	Т10	Т11	Т12	Т13	10	20	20	20	100
2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5					

Шкала оцінювання

Таблиця 6.

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	Відмінно	Зараховано
82 – 89	Дуже добре	
75 - 81	Добре	
67 -74	Задовільно	
60 - 66	Достатньо	
1 – 59	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Американская социологическая мысль: Тексты /Под ред. В. И. Добренькова. - М.: Изд-во МГУ, 1994.
2. Адорно Т. К логике социальных наук // Вопросы философии. – 1992. - №10.
3. Адорно Т., Хоркхаймер. Диалектика просвещения: философские фрагменты. – М., 1997.
4. Арон Р. Этапы развития социологической мысли. - М., 1992.
5. Арон Р. Опій інтелектуалів. 3 фр. пер.Г.Філіпчук. – К.: Юніверс., 2006. – 272 с.
6. Баландые Ж. Політична антропологія. – К., 2002.
7. Бек У. Общество риска. – М., 1999.
8. Бек У. Что такое глобализация. Ошибки глобализма ответы на глобализацию. – М., 2001.
9. Белл Д. Прихід постіндустріального суспільства // Сучасна зарубіжна соціальна філософія. – К.: Либідь, 1996.
10. Бергер П., Лукман т. Социальное конструирование действительности. Трактат по социологии знания. – М., 1995.
11. Бодрийяр Ж. В тени молчаливого большинства, или Конец социального. Екатеринбург, 2000.
12. Бурдые П. Социальное пространство и генезис “классов” // Вопросы социологии. – 1992. – Т. 1. – № 1.
13. Бурдые П. Социология политики. – М., 1993.
14. Вебер М. “Объективность” социально-научного и социально-политического познания // Избранные произведения. М., 1990. - С.707- 735.
15. Вебер М. Наука как призвание и профессия // Там же. - С.345-415.
16. Вебер М. Политика как призвание и профессия // Там же. - С.644-706.
17. Вебер М. Протестанська етика і дух капиталізму. – К., Основи,1998.
18. Вебер М. Соціологія. Загально-історичні аналізи. Політика. – К., 1998.
19. Габермас Ю. Легітимація через права людини. – К., 1999.
20. Габермас Ю. Структурні перетворення у сфері відкритості. – Львів: Літопис, 2000.
21. Габермас Ю. Філософський дискурс модерну. – К., 2001.
22. Гьосле В. Практична філософія в сучасному світі. – К.: Лібра, 2003.
23. Гідденс Е. Соціологія. - К., 1999.
24. Головки Б.А. Філософська антропологія. - К., 1997.
25. Горкгаймер М. Критика інструментального розуму. – К.: ППС-2002, 2006. – 282 с.
26. Западно-европейская социология XIX века: Тексты (Под ред.В.И.Добренькова. М., 1996.
27. Зиммель Н. Как возможно общества? //Избранное. Т.2. Созерцание жизни. М.,1996. - С.509-528.
28. Зомбарт В. Буржуа. – М.: Наука, 1999.
29. История теоретической социологии. В 4-х тт. – М.: Изд-во "Канон+" ОИ “Реабилитация”, 2002.
30. Козловський П. Постмодерна культура: суспільно-культурні наслідки технічного розвитку // Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрями. – К., 1996.
31. Леви-Стросс К. Структурная антропология. – М., 1985.
32. Луман Н. Власть. – М.: Праксис, 2001.
33. Луман Н. Общество как социальная система. – М.: Логос, 2004.
34. Луман Н. Социальные системы: очерк общей теории. - М., 1991.

35. Луман Н. Тавтология и парадокс в самоописаниях современного общества // Социо-логос. – М., 1991.
36. Маркузе Г. Одномерный человек: исследование идеологии развитого индустриального общества. - М., 1994.
37. Маркузе Г. Эрос и цивилизация. Одномерный человек: Исследование идеологии развитого индустриального общества. – М.: ООО “Издательство АСТ”, 2002.
38. Мид Дж.Г. Интернализированные другие и самость // Американская социологическая мысль: Тексты. – М., 1994.
39. Мид Дж.Г. От жеста к символу // Американская социологическая мысль: Тексты. – М., 1994.
40. Новая постиндустриальная волна на Западе. Антология. – М.: Academia, 1999.
41. Поппер К. Открытое общество и его враги. М., 1990. - Т.1,2.
42. Проблема человека в западной философии. Сб. переводов. – М., 1988.
43. Ростоу В. Стадии экономического роста. Нью-Йорк, 1961.
44. Сучасна зарубіжна соціальна філософія. Хрестоматія: Навч. посібник. К., 1996.
45. Современная социальная теория. – Новосибирск, 1995.
46. Тоффлер О. Эра смещения власти // Философия истории: Антология: Пособие для студентов гуманитарных вузов. М., 1994. - С.322-339.
47. Тьоніс Ф. Спільнота і суспільство. – К., 2005.
48. Фромм Э. Бегство от свободы. – М., 1990.
49. Фромм Э. Иметь или быть? М., 1986.
50. Фромм Э. Человеческая ситуация. – М., 1994.
51. Фуко М. Слова и вещи. Археология гуманитарных наук. – СПб., 1994.
52. Фукуяма Ф. Конец истории? (Философия истории: Антология: Пособие для студентов гуманитарных вузов. М., 1994. - С.290-310.
53. Хабермас Ю. Демократия. Разум. Нравственность: Лекции и интервью. М., 1992.
54. Хабермас Ю. О субъекте истории(Философия истории. М., 1994. - С.283-289.
55. Шюц А. Формирование понятия и теории в общественных науках (Американская социологическая мысль: Тексты (Под ред. В.И.Добренкова. М., 1994.- С.481-496.
56. Шютц А. Смысловая структура повседневного мира. Очерки по феноменологической социологии. – М.: Институт Фонда "Общественное мнение", 2003.
57. Шюц А. Структура повседневного мышления // Социологические исследования. 1988. – № 24.
58. Элиас Н. Процесс цивилизации. Социологические и психологические исследования. В 2-х т. – М. – С.Петербург, 2001.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Ермоленко А.Н. Этика ответственности и социальное бытие человека (современная немецкая практическая философия. - К., 1994.
2. Ермоленко А.М. Комунікативна практична філософія. Підручник. – К.– Лібра, 1999.
3. Западная социология (от О. Конта до Н. Лумана). – СПб., 1997.
4. Западноевропейская социология. Хрестоматия. М., 1996.
5. История социологии в Западной Европе и США. – М., 1999.
6. Култаева М.Д., Шеремет І.І. Західноєвропейська теоретична соціологія ХХ століття. – Харків, 2003.
7. Погорілий О.І. Соціологічна думка ХХ століття. Посібник. – К., 1996.

8. Ручка А.О., Танчер В.В. Курс історії теоретичної соціології. – К., 1995.
9. Ситниченко Л.А. Першоджерела комунікативної філософії К., 1996.
10. Современная западная социология: Словарь. М., 1990.

9. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

Формою підсумкового семестрового контролю є залік, що проводиться у письмовій формі згідно зазначених питань.

1. Формальна соціологія (Ф.Тьоніс, Г.Зімель, Л.фон Візе).
2. Феноменологічна соціологія.
3. Етнометодологія Г.Гарфінкеля.
4. Соціологія знання М.Шелера.
5. Інтеракціоністська соціологія Дж.Міда.
6. Феноменологічна соціологія А.Шюца.
7. Соціологія знання як соціальне конструювання реальності (П.Бергер і Т.Лукман).
8. Соціальна антропологія (А.Гелен, Г.Плеснер, К.Леві-Строс).
9. Політична антропологія Ж.Баландьє.
10. Франкфуртська школа в соціології.
11. Критична теорія суспільства М.Горкгаймера.
12. Фрейд-марксизм Е.Фрома.
13. Е.Фром про соціальний характер.
14. Фашизм і антисемітизм як предмет соціологічних досліджень.
15. Комунікативний поворот у соціології (К.-О.Апель, Ю.Габермас).
16. Постпозитивістська орієнтація у сучасній європейській соціології (К.Поппер, Г.Альберт, Г.Ленк).
17. Соціологія цивілізаційного процесу Н.Еліаса (соціологія фігурацій).
18. Екологічна соціологія У.Бека.
19. Теоретична соціологія Е.Гіденса.
20. Теорія структурації Е.Гіденса.
21. Системна теорія Н.Лумана.
22. Соціобіологія та соціальний біхевіоризм (Е.Уілсон, П.Ван ден Берге, Б.Скінер)
23. Соціологія символічних форм П.Бурдйю.
24. Соціологія соціального поля і соціальних мереж П.Бурдйю.
25. Д.Гоман і П.Блау про механізми соціального обміну.
26. Соціологія програмованого суспільства та постіндустріальна трансформація конфлікту А.Турена.
27. Світо-системний аналіз І.Волерстайна.
28. Структуралізм і постструктуралізм в соціології (К.Леві-Строс, М.Фуко, Р.Барт, Ж.Бодрійяр).
29. Елементи самоорганізаційних моделей соціальних змін в теоріях Т.Парсонса, Н.Смелзера, Е.Гіденса, Я.Щепанського.